

NEJSTARŠÍ DOKLADY HÉRAKLEITOVA VLIVU

Všechny texty, které edice Diels-Kranz uvádí jako „imitace Hérakleita“, tedy zlomky značené jako „Hérakleitos C“: pramen, český překlad a řecký text.

C 1

Hérakleitos C 1 = Hippokratés, De victu I,3-24 (De diaeta I-IV, ed. É. Littré)
Části obsáhlého hippokratovského spisu *O životosprávě (Peri diaités)*:

(C 1,3)

Jako všechny živé bytosti sestává i člověk ze dvou (živlů), různících se co do moci, ale shodných co do potřebnosti, totiž ohně a vody. Spojení obou je dostačující jak pro ně navzájem, tak pro vše ostatní; avšak každý odděleně nepostačuje ani sobě samému, ani ničemu jinému. Každý z nich má takovouto moc: Oheň může vším pohybovat, voda může všechno živit. V jednotlivých věcech však každý vládne i je ovládán, nejvíce i nejméně, nakolik je to možné. Ani jeden z nich však nemůže vládnout totálně z následujících důvodů: Jakmile oheň stráví poslední zbytek vody, dojde mu potrava a odvrátí se tam, odkud očekává potravu. Jakmile voda zhasí poslední zbytek ohně, zanechá pohybu a zůstane tam; pokud však stojí, nemá už sílu, takže je ohněm, který jí proniká, spotřebována k výživě. Proto žádný z nich nemůže úplně převládnout. Pokud by však někdy byl jeden z nich úplně přemožen druhým, pak by nebylo nic z toho všeho, co nyní je. Když se to se vším má takto, budou vždy a žádný z oněch dvou nebude nikdy chybět. Jak jsem řekl, oheň a voda přece postačují všem věcem veškerenstva, v největší i nejmenší míře stejně.

Ευνίσταται μὲν οὖν τὰ ζῶα τὰ τε ἄλλα πάντα καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ δυοῖν, διαφόρου μὲν τὴν δύναμιν, συμφόρου δὲ τὴν χρῆσιν, πυρὸς λέγω καὶ ὕδατος. Ταῦτα δὲ ζυναμότερα αὐτάρκεα ἔστι τοῖσι τε ἄλλοισι πᾶσι καὶ ἀλλήλοισιν, ἐκάτερον δὲ χωρὶς οὔτε αὐτὸ ἐωυτῶ οὔτε ἄλλω οὐδενί. Τὴν μὲν οὖν δύναμιν αὐτῶν ἐκάτερον ἔχει τοιήνδε· τὸ μὲν γὰρ πῦρ δύναται πάντα διὰ παντὸς κινῆσαι, τὸ δὲ ὕδωρ πάντα διὰ παντὸς θρέψαι· ἐν μέρει δὲ ἐκάτερον κρατέει καὶ κρατέεται ἐς τὸ μήκιστον καὶ τὸ ἐλάχιστον ὡς ἀνυστόν. Οὐδέτερον γὰρ κρατῆσαι παντελῶς δύναται διὰ τὸδε· τὸ μὲν πῦρ ἐπεξὶδὸν ἐπὶ τὸ ἔσχατον τοῦ ὕδατος, ἐπιλείπει ἢ τροφή, ἀποτρέπεται οὖν ὀκόθεν μέλλει τρέφεσθαι· τὸ δὲ ὕδωρ ἐπεξὶδὸν ἐπὶ τὸ ἔσχατον τοῦ πυρὸς, ἐπιλείπει ἢ κίνησις, ἴσταται οὖν ἐν τούτῳ, ὀκόταν δὲ στή, οὐκ ἔτι ἐγκρατές ἔστιν, ἀλλ' ἤδη τῶ ἐμπίπτοντι πυρὶ ἐς τὴν τροφήν καταναλίσκεται. Οὐδέτερον δὲ διὰ ταῦτα δύναται κρατῆσαι παντελῶς εἰ δέ κοτε κρατηθεῖη καὶ ὀκότερον πρότερον, οὐδὲν ἄν εἴη τῶν νῦν ἐόντων ὥσπερ ἔχει νῦν· οὕτω δὲ ἐχόντων αἰεὶ ἔσται τὰ αὐτὰ, καὶ οὐδέτερα καὶ οὐδὲ ἅμα ἐπιλείψει. Τὸ μὲν οὖν πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ, ὥσπερ εἴρηται μοι, αὐτάρκεα ἔστι πᾶσι διὰ παντὸς ἐς τὸ μήκιστον καὶ τοῦλάχιστον ὡσαύτως.

(C 1,4)

Z těch dvou přísluší každému něco: Ohni horko a sucho, vodě pak chladno a vlhko. Předávají si to ovšem navzájem: Oheň (dostává) od vody vlhkost, vždyť v ohni je také vlhkost. Voda pak (dostává) od ohně sucho, neboť uvnitř ve vodě (bývá i) sucho. Když se to s ohněm a vodou má takto, odlučuje od sebe navzájem mnoho velmi různých druhů semen a živých bytostí, které jsou navzájem nestejně, jak co do vzhledu, tak moci. Když (oheň a voda) nikdy nezůstávají (v klidu), nýbrž proměňují se vždy tak i onak, potom i všechno to, co se od nich odlučuje, vzniká nutně jakožto navzájem nepodobné. Žádná z věcí tedy nezaniká, ani nevzniká něco, co by už nebylo. (Všechny věci) se proměňují (pouze) tak, že se směšují a rozlučují. U lidí je ale zvykem nazývat růst z Hádu na světlo vznikem, záhubou pak zmizení ze světla do Hádu. Důvěřují totiž spíše očím než důmyslu (viz B 78), i když oči nejsou

náležitě ani k posouzení toho, co vidí (viz B 56). Já to však chci vyložit důmyslem (viz B 41). Žije totiž to i ono (vznikající i zanikající): Nic, co je živé, nemůže zahynout, leda spolu s veškerenstvím. Kam by totiž zahynulo? A to, co není, nemůže vzniknout. Odkud by se vzalo? Všechno se zvětšuje i zmenšuje, až po to největší i nejmenší z možných. Když tedy promlouvám o vzniku a zániku, činím tak jenom proto, abych to přetlumočil běžným lidem; ozřejmuji tím směřování a rozlučování. Má se to takhle: Vznik a zánik je totéž, směřování a rozlučování je totéž, každé vůči všemu i všechno vůči každému je totéž - a nic z toho všeho není totéž. Zvyk (jazyka) je v tomhle totiž protikladný vůči přirozenosti (viz Empedoklés, Anaxagorás B 17).

Τούτων δὲ προσκίεται ἑκατέρω τάδε· τῷ μὲν πυρὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ξηρὸν, τῷ δὲ ὕδατι τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν· ἔχει δὲ ἀπ' ἀλλήλων τὸ μὲν πῦρ ἀπὸ τοῦ ὕδατος τὸ ὑγρὸν· ἔνι γὰρ ἐν πυρὶ ὑγρότης· τὸ δὲ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ πυρὸς τὸ ξηρὸν· ἔνι γὰρ ἐν ὕδατι ξηρόν. Οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, πούλλας καὶ παντοδαπὰς ιδέας ἀποκρίνονται ἀπ' ἀλλήλων καὶ σπερμάτων καὶ ζώων, οὐδὲν ὁμοίων ἀλλήλοισιν οὔτε τὴν ὄψιν οὔτε τὴν δύναμιν· ἅτε γὰρ οὔποτε κατὰ τούτῳ ἰστάμενα, ἀλλ' αἰεὶ ἀλλοιούμενα ἐπὶ τὰ καὶ ἐπὶ τὰ, ἀνόμοια ἐξ ἀνάγκης γίνεται καὶ τὰ ἀπὸ τούτων ἀποκρινόμενα. Ἀπόλλυται μὲν οὖν οὐδὲν ἀπάντων χρημάτων, οὐδὲ γίνεται ὅ τι μὴ καὶ πρόσθεν ἦν· ξυμμισγόμενα δὲ καὶ διακρινόμενα ἀλλοιοῦνται· νομίζεται δὲ παρὰ τῶν ἀνθρώπων τὸ μὲν ἐξ Ἄιδου ἐς φάος ἀύξηθὲν γενέσθαι, τὸ δὲ ἐκ τοῦ φάος ἐς Ἄιδην μειωθὲν ἀπολέσθαι· ὀφθαλμοῖσι γὰρ πιστεύουσι μᾶλλον ἢ γνώμῃ, οὐχ ἰκανοῖς ἐοῦσιν οὐδὲ περὶ τῶν ὀρεομένων κρίναι· ἐγὼ δὲ τάδε γνώμῃ ἐξηγέομαι. Ζῶει γὰρ κἀκεῖνα καὶ τάδε· καὶ οὔτε, εἰ ζῶον, ἀποθανεῖν οἶόν τε, εἰ μὴ μετὰ πάντων· ποῦ γὰρ ἀποθανεῖται; οὔτε τὸ μὴ ὄν γενέσθαι, πόθεν γὰρ ἔσται; ἀλλ' αὐξεται πάντα καὶ μειοῦται ἐς τὸ μήκιστον καὶ ἐς τὸ ἐλάχιστον, τῶν γε δυνατῶν. Ὅ τι δ' ἂν διαλέγωμαι γενέσθαι ἢ ἀπολέσθαι, τῶν πολλῶν εἵνεκεν ἐρμηνεύω· ταῦτα δὲ ξυμμίσγεσθαι καὶ διακρίνεσθαι δηλῶ· ἔχει δὲ ᾧδε· γενέσθαι καὶ ἀπολέσθαι τούτῳ, ξυμμιγῆναι καὶ διακριθῆναι τῷ ριθῆναι τούτῳ, ἕκαστον πρὸς πάντα καὶ πάντα πρὸς ἕκαστον τούτῳ, καὶ οὐδὲν πάντων τούτῳ· ὁ νόμος γὰρ τῇ φύσει περὶ τούτων ἐναντίος.

(C 1,5)

Všechno božské i lidské se podle proměn ubírá nahoru i dolů (B 60, B 62). Den i noc (se střídají) co do největší a nejmenší míry (B 57): Jako má Luna svoje maximum i minimum, díky přístupu ohně a vody, tak i Slunce (střídá) zvětšování a zkracování (viz B 100, B 94), všechno je i není totéž. Světlo je Diem, tma Hádem, světlo Hádem, tma Diem (viz B 32); těká a posouvá se jedno sem, druhé onam; v každé době, v každém místě; jedno vykonává činnost toho druhého a naopak. A (běžní lidé) nevědí, co dělají (B 1), avšak domnívají se, že vědí, co dělají (B 17). Nerozpoznávají to, co vidí, i když se jim všechno děje podle božské nutnosti (B 72, B 137, B 1, B 80); jak to, co chtějí, tak to, co nechtějí (B 110). Když jedno ubíhá tam, jiné onam, přece se tím obojí navzájem směšuje a tak každé naplňuje úděl, jak k většímu (B 25), tak k menšímu. Vše zaniká od jiného (Anaximandros B 1), větší od menšího a menší od většího. Větší roste z menšího a menší z většího (B 126b).

Χωρεῖ δὲ πάντα καὶ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα ἄνω καὶ κάτω ἀμειβόμενα. Ἡμέρη καὶ εὐφρόνη ἐπὶ τὸ μήκιστον καὶ ἐλάχιστον· ὡς καὶ τῇ σελήνῃ τὸ μήκιστον καὶ τὸ ἐλάχιστον, πυρὸς ἔφοδος καὶ ὕδατος, ἥλιος ἐπὶ τὸ μακρότατον καὶ βραχύτατον, πάντα ταῦτα καὶ οὐ ταῦτά. Φάος Ζηνί, σκότος Ἄιδῃ, φάος Ἄιδῃ, σκότος Ζηνί, φοιτᾶ καὶ μετακινεῖται κείνα ᾧδε, καὶ τάδε κείσε, πᾶσαν ὄρην, πᾶσαν χώραν διαπρησσόμενα κείνα τε τὰ τῶνδε, τὰ δὲ τε τὰ κείνων. Καὶ θ' ἂ μὲν πρήσσουσιν οὐκ οἶδασιν, ἂ δὲ οὐ πρήσσουσι δοκέουσιν εἰδέναί· καὶ θ' ἂ μὲν ὀρέουσιν οὐ γινώσκουσιν, ἀλλ' ὅμως αὐτοῖσι πάντα γίνεται δι' ἀνάγκην θεῖην καὶ ἂ βούλονται καὶ ἂ μὴ βούλονται. Φοιτεόντων δ' ἐκείνων ᾧδε, τῶν δὲ τε κείσε, συμμισγομένων πρὸς ἄλληλα, τὴν πεπρωμένην μοῖρην ἕκαστον ἐκπληροῖ, καὶ ἐπὶ τὸ μέζον καὶ ἐπὶ τὸ μείον. Φθορῇ δὲ

πᾶσιν ἀπ' ἀλλήλων, τῷ μέζονι ἀπὸ τοῦ μείονος καὶ τῷ μείονι ἀπὸ τοῦ μέζονος, αὐξάνεται καὶ τὸ μέζον ἀπὸ τοῦ ἐλάσσονος, καὶ τὸ ἐλάσσον ἀπὸ τοῦ μέζονος.

(C 1,6)

Všechno ostatní je uspořádáváno, duše člověka i jakékoliv tělo nebo duše. Skrze ni vnikají do člověka částičky částí, všechno z veškerenstva, co je smíšeno z ohně a vody; jedno, aby bralo, druhé, aby dávalo. A to, co bere (zachvacuje, viz B 66) činí větším; zatímco to, co dává, menším. Dva lidé řezou dřevo: Jeden tahá, druhý tlačí - oba však dělají totéž. Dělají menší (kusy), když (jich) dělají více. Taková je i přirozenost lidí: Jedno tlačí, druhé tahá; jedno dává, druhé bere. A čemu dává, z toho bere; a čemu dává, to zvětšuje; z jednoho bere, jiné zmenšuje. Každé z toho si střeží svoje místo: Co se zmenšuje, to se odlučuje na slabší místo. Co postupuje k většímu, to smíšením přechází do většího uspořádání. Co je však cizí a nepodobné, to je vytlačováno do jiného místa...

Τὰ δ' ἄλλα πάντα, καὶ ψυχὴ ἀνθρώπου, καὶ σῶμα ὁκοῖον ἢ ψυχῇ, διακοσμέεται. Ἐσέρπει δὲ ἐς ἄνθρωπον μέρος μερέων, ὅλα ὅλων, ἔχοντα σύγκρησιν πυρὸς καὶ ὕδατος, τὰ μὲν ληψόμενα, τὰ δὲ δῶσοντα· καὶ τὰ μὲν λαμβάνοντα πλεῖον ποιέει, τὰ δὲ διδόντα μείον. Πρίουσιν ἄνθρωποι ξύλον, ὁ μὲν ἔλκει, ὁ δὲ ὠθέει, τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο ποιέουσι, μείον δὲ ποιέοντες πλεῖον ποιέουσι. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ φύσις ἀνθρώπων, τὸ μὲν ὠθέει, τὸ δὲ ἔλκει· τὸ μὲν δίδωσι, τὸ δὲ λαμβάνει· καὶ τῷ μὲν δίδωσι, τοῦ δὲ λαμβάνει, καὶ τῷ μὲν δίδωσι τοσοῦτω πλεόν, τοῦ δὲ λαμβάνει τοσοῦτω μείον. Χώρην δὲ ἕκαστον φυλάσσει τὴν ἑωυτοῦ, καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τὸ μείον ἰόντα διακρίνεται ἐς τὴν ἐλάσσονα χώρην· τὰ δὲ ἐπὶ τὸ μέζον πορευόμενα, ξυμμισγόμενα ἐξαλλάσσει ἐς τὴν μέζω τάξιν· τὰ δὲ ξεῖνα μὴ ὁμότροπα ὠθέεται ἐκ χώρης ἄλλοτρίας. Ἐκάστη δὲ ψυχὴ μέζω καὶ ἐλάσσω ἔχουσα περιφοιτᾷ τὰ μόρια τὰ ἑωυτῆς, οὐ προσθέσιος οὐδὲ ἀφαιρέσιος δεομένη τῶν μερέων, κατὰ δὲ αὐξήσιν καὶ μείωσιν τῶν ὑπαρχόντων δεομένη χώρης, ἕκαστα διαπρήσσειται ἐς ἦντινα ἂν ἐσέλθῃ, καὶ δέχεται τὰ προσπίπτοντα. Οὐ γὰρ δύναται τὸ μὴ ὁμότροπον ἐν τοῖσιν ἀσυμφόροισι χωρίοισιν ἐμμένειν· πλανᾶται μὲν γὰρ ἀγνώμονα· συγγινόμενα δὲ ἀλλήλοισι γινώσκει πρὸς ὃ προσίζει· προσίζει γὰρ τὸ σύμφορον τῷ συμφόρῳ, τὸ δὲ ἀσύμφορον πολεμεῖ καὶ μάχεται καὶ διαλλάσσει ἀπ' ἀλλήλων. Διὰ τοῦτο ἀνθρώπου ψυχὴ ἐν ἀνθρώπῳ αὐξάνεται, ἐν ἄλλῳ δὲ οὐδενί· καὶ τῶν ἄλλων ζῶων τῶν μεγάλων ὡσαύτως· ὁκόσα δὲ ἄλλως, ἀπ' ἄλλων ὑπὸ βίης ἀποκρίνεται.

(C 1,7)

Nebudu se zabývat ostatními živými bytostmi a ozřejmím to, co se týká člověka. Do člověka vniká duše, držící spojení ohně a vody, podíl těla člověka. Tyto (podíly) jsou jak ženské, tak mužské, početné a rozmanité, živí se a rostou tímtež, čím člověk. Je nutné, aby každá živá bytost v sobě měla všechny ty díly. Čeho nějaký díl by totiž od počátku neměla, to by nemohlo růst ani tehdy, kdyby přicházelo sebevíce potravy, ani kdyby jí přicházelo málo. Když má všechny, roste každý (podíl) na svém místě (viz Anaxagorás B 10, A 41). Potravou mu je sucho od vody a vlhko od ohně; jedny (podíly) tlačí dovnitř, jiné ven. Jako když dva tesaři řezou dřevo: Jeden tahá, druhý tlačí - a oba dělají totéž. Když na jedné straně tlačí pilu dolů, tak jde na druhé straně nahoru, jinak by to přece nešlo. Kdo by to vzal násilím, všechno by zničil. Tak je to i s potravou člověka: Něco tahá, něco tlačí; co se napře dovnitř silou, jde ven. Kdo by to mimo vhodný čas vzal násilím, všechno by zmařil.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ζῶων ἐάσω, περὶ δὲ ἀνθρώπου δηλώσω. Ἐσέρπει δὲ ἐς ἄνθρωπον ψυχὴ· πυρὸς καὶ ὕδατος σύγκρησιν ἔχουσα, μοῖραν σώματος ἀνθρώπου· ταῦτα δὲ καὶ θήλεα καὶ ἄρσενα καὶ πολλὰ καὶ παντοῖα τρέφεται, τρέφεται δὲ καὶ αὐξεται διαίτη τῇ περὶ τὸν ἄνθρωπον· ἀνάγκη δὲ τὰ μέρη εἶναι πάντα τὰ ἐσιόντα· οὐτινος γὰρ μὴ ἐνείη, μοῖρη ἐξ ἀρχῆς οὐκ ἂν αὐξηθείη οὔτε πουλλῆς ἐπιούσης τροφῆς οὔτε ὀλίγης, οὐ γὰρ ἔχει τὸ προσαυξόμενον· ἔχον δὲ πάντα, αὐξεται ἐν χώρῃ τῇ ἑωυτοῦ ἕκαστον, τροφῆς ἐπιούσης ἀπὸ ὕδατος ξηροῦ καὶ πυρὸς ὑγροῦ, τὰ μὲν εἶσω

βιαζόμενα, τὰ δὲ ἔξω. Ὡσπερ οἱ τέκτονες τὸ ξύλον πρίουσι, καὶ ὁ μὲν ἔλκει, ὁ δὲ ὠθέει, τωὐτὸ ποιέοντες· κάτω δ' ὁ πιέζων τὸν ἄνω ἔλκει, οὐ γὰρ ἂν παραδέχοιτο κάτω ἰέναι· ἦν δὲ βιάζωνται, παντὸς ἀμαρτήσονται. Τοιοῦτον τροφή ἀνθρώπου· τὸ μὲν ἔλκει, τὸ δὲ ὠθέει, εἴσω δὲ βιαζόμενον ἔξω ἔρπει· ἦν δὲ βιῆται παρὰ καιρὸν, παντὸς ἀποτεύξεται.

(C 1,8)

Po určitý čas má každý podíl své uspořádání, dokud se nestane, že už nemůže přijímat potravu, protože nemá vhodné místo... Potom mužské i ženské podíly změny své umístění, díky síle a nutnosti uspořádání. Co pak dříve naplní určený úděl, to se první odlučuje, aby se současně smísilo (A 18). Každé se totiž nejprve odlučuje, aby se však zase smísilo. Když opustí svoje místo a dosáhne správné harmonie, která má tři souzvuky, když projde všemi, žije a roste zase z těchto podílů jako předtím. Když ale nedocílí harmonii a souzvuk nízkých tónů s vysokými - ani v kvartě, ani v kvintě, ani v oktávě - pak je výsledek falešný, i kdyby k harmonii chyběl jen jediný tón (viz B 10, A 22). Přechází totiž od většího k menšímu před (svým náležitým) údělem, protože živé bytosti nerozpoznávají, co činí (B 17).

Χρόνον δὲ τοσοῦτον ἕκαστα τὴν αὐτὴν ἔχει τάξιν, ἄχρι μηκέτι δέχεται ἢ τροφή, μηδὲ χώραν ἱκανὴν ἔχει ἐς τὸ μήκιστον τῶν δυνατῶν, ἔπειτ' ἐναμείβει ἐς τὴν μέζονα χώραν, θήλεα καὶ ἄρσενα, τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ βίης καὶ ἀνάγκης διωκόμενα· ὁκόσα δ' ἂν πρότερον ἐμπλήσῃ τὴν πεπρωμένην μοίρην, ταῦτα διακρίνεται πρῶτα, ἅμα δὲ καὶ συμμίσγεται· ἕκαστον μὲν γὰρ διακρίνεται πρῶτα, ἅμα δὲ καὶ συμμίσγεται· χώραν δὲ ἀμείψαντα καὶ τυχόντα ἀρμονίης ὀρθῆς ἐχούσης συμφωνίας τρεῖς, ξυλλήβδην διεξὼν διὰ πασέων, ζῶει καὶ αὐξεται τοῖσιν αὐτοῖσιν οἷσι καὶ πρόσθεν· ἦν δὲ μὴ τύχη τῆς ἀρμονίης, μηδὲ ξύμφωνα τὰ βαρέα τοῖσιν ὀξέσι γένηται, ἦν ἢ πρώτη συμφωνίη, ἦν ἢ δευτέρη γεννηθῆ ἢ τὸ διὰ παντὸς, ἐνὸς ἀπογενομένου πᾶς ὁ τόνος μάταιος· οὐ γὰρ ἂν προσαιείσειεν· ἀλλ' ἀμείβει ἐκ τοῦ μέζονος ἐς τὸ μείον πρὸ μοίρης· διότι οὐ γινώσκουσιν ὅ τι ποιέουσιν.

(C 1,9)

Pokud jde o mužské a ženské části, postupně v řeči ozřejmím, proč vznikají obojí. Když každé z nich přijde (do těla) a dosáhne harmonie, je vlhké a je ohněm uvedeno do pohybu. Pohybované je pak živeno ohněm a je mu přiváděna potrava z toho jídla a vzduchu, které vcházejí do ženy... Tuhé části... kosti, šlachy... Oheň, uzavřený nejvíc uvnitř, je největší a tvoří si největší průchod, neboť je tam nejvíc vlhkosti a nazývá se to břišní dutina...

Ἄρσένων μὲν οὖν καὶ θηλείων διότι ἑκάτερα γίνεται, προϊόντι τῷ λόγῳ δηλώσω. Τούτων δὲ ὁκότερον ἂν τύχη ἐλθὼν καὶ τύχη τῆς ἀρμονίης, ὑγρὸν ἐὼν κινέεται ὑπὸ τοῦ πυρός· κινεόμενον δὲ ζωπυρέεται καὶ προσάγεται τὴν τροφήν ἀπὸ τῶν ἐσιόντων ἐς τὴν γυναῖκα σιτίων καὶ πνεύματος, τὰ μὲν πρῶτα πάντη ὁμοίως, ἕως ἔτι ἀραιὸν ἐστίν· ὑπὸ δὲ τῆς κινήσεως καὶ τοῦ πυρός ξηραίνεται καὶ στερεοῦται· στερεούμενον δὲ πυκνοῦται περίξ· καὶ τὸ πῦρ ἐγκατακλειόμενον οὐκ ἔτι τὴν τροφήν ἱκανὴν ἔχει ἐπάγεσθαι, οὐδὲ τὸ πνεῦμα ἐξωθέει διὰ τὴν πυκνότητα τοῦ περιέχοντος· ἀναλίσκει οὖν τὸ ὑπάρχον ὑγρὸν εἴσω. Τὰ μὲν οὖν στερεὰ τὴν φύσιν ἐν τῷ ζυνεστηκότι καὶ ξηρῷ οὐ καταναλίσκεται τῷ πυρὶ ἐς τὴν τροφήν· ἀλλ' ἐγκρατέα γίνεται καὶ ξυνίσταται τοῦ ὑγροῦ ἐκλείποντος, ἅπερ ὁστέα καὶ νεῦρα ἐπονομάζονται. Τὸ δὲ πῦρ ἐκ τοῦ συμμιγέντος κινευμένου τοῦ ὑγροῦ διακοσμείται τὸ σῶμα κατὰ φύσιν διὰ τοιήνδε ἀνάγκην· διὰ μὲν τῶν στερεῶν καὶ ξηρῶν οὐ δύναται τὰς διεξόδους χρονίας ποιέεσθαι, διότι οὐκ ἔχει τροφήν· διὰ δὲ τῶν ὑγρῶν καὶ μαλακῶν δύναται· ταῦτα γὰρ ἐστὶν αὐτῷ τροφή· ἐνὶ δὲ καὶ ἐν τούτοις ξηρότης οὐ καταναλισκομένη ὑπὸ τοῦ πυρός· ταῦτα δὲ ξυνίσταται πρὸς ἀλληλα. Τὸ μὲν οὖν ἐσωτάτω καταφραχθὲν πῦρ καὶ πλεῖστον ἐστὶ καὶ μεγίστην τὴν διεξόδον ἐποίησατο· πλεῖστον γὰρ τὸ ὑγρὸν ἐνταῦθα ἐνῆν, ὅπερ κοιλίη καλέεται· καὶ ἐξέπεσεν ἐντεῦθεν, ἐπεὶ οὐκ εἶχε τροφήν ἔξω, καὶ ἐποίησατο τοῦ πνεύματος διεξόδους καὶ τροφῆς ἐπαγωγὴν καὶ διάπεμψιν· τὸ δὲ ἀποκλεισθὲν ἐς ἄλλο σῶμα περιόδους ἐποίησατο τρισσὰς, ὅπερ ἦν ὑγρότατον τοῦ

πυρὸς, ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισιν, αἴτινες φλέβες καλέονται κοῖλαι· ἐς δὲ τὰ μέσα τούτων τὸ ὑπολειπόμενον τοῦ ὕδατος ξυνιστάμενον πήγνυται, ὅπερ καλέεται σάρκες.

(C 1,10)

Shrnuji: Oheň uspořádal všechny části v těle na místa jim náležitá, podobně jako veškerenstvo (viz B 31, B 30, B 67), malé vůči velkým a velké vůči malým. Největší - tedy břišní dutina - je zásobárnou pro sucho i vlhko, aby všemu dávala i od všeho brala, mocí se podobá moři (viz B 31), které mořské živočichy živí, jim nesouladné však hubí (B 61). Kolem... pak jako zemi (uspořádal kůži)... V tom všem si oheň utvořil tři oběhy, které se navzájem vymezují zevnitř i zvenčí: Jeden jako břišní dutinu vlhkostí, mocí podobný Luně. Jeden ve vnějším obalu (kůže) jako obklopující klenbu, mocí podobný hvězdám. A uprostřed ten, který je vymezený zevnitř i zvenčí (tedy analogický Slunci). Ten je nejteplejší a nejsilnější oheň, vládne všemu, všechno spravuje podle přirozenosti, není postižitelný ani zrakem, ani hmatem. V něm je duše, mysl, rozvaha, růst, pohyb, zmenšování, rozlučování, spánek, probuzení. Toto řídí všechno skrze všechno (B 41) a to jak zde (v člověku), tak i onde (v kosmu) - a nikdy neodpočívá (B 16, B 84).

Ἐνὶ δὲ λόγῳ πάντα διεκοσμήσατο κατὰ τρόπον αὐτὸ ἐωυτῷ τὰ ἐν τῷ σώματι τὸ πῦρ, ἀπομίμησιν τοῦ ὅλου, μικρὰ πρὸς μεγάλα καὶ μεγάλα πρὸς μικρὰ· κοιλίην μὲν τὴν μεγίστην, ξηρῷ καὶ ὑγρῷ ταμεῖον, δοῦναι πᾶσι καὶ λαβεῖν παρὰ πάντων, θαλάσσης δύναμιν, ζῶων ἐντρόφων τροφὸν, ἀσυμφόρων δὲ φθορόν· περὶ δὲ ταύτην ὕδατος ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ σύστασιν· διέξοδον πνεύματος ψυχροῦ καὶ θερμοῦ· ἀπομίμησιν τῆς γῆς, τὰ ἐπεισπίπτοντα πάντα ἀλλοιούσης. Καταναλίσκον δὲ καὶ αὐξὸν σκέδασιν ὕδατος λεπτοῦ καὶ πυρὸς ἐποιήσατο ἡερίου, ἀφανέος καὶ φανεροῦ, ἀπὸ τοῦ ξυνεστηκότος ἀπόκρισιν, ἐν ᾧ φερόμενα πάντα ἐς τὸ φανερόν ἀφικνέεται ἕκαστα μοίρη πεπρωμένη. Ἐν δὲ τούτῳ ἐποιήσατο πυρὸς περιόδους τρισσᾶς, περαινούσας πρὸς ἀλλήλας καὶ εἴσω καὶ ἔξω· αἱ μὲν πρὸς τὰ κοῖλα τῶν ὑγρῶν, σελήνης δύναμιν, αἱ δὲ ἐς τὴν ἔξω περιφορὰν, πρὸς τὸν περιέχοντα πάγον, ἀστρῶν δύναμιν, αἱ δὲ μέσαι καὶ εἴσω καὶ ἔξω περαίνουσαι. Τὸ θερμότατον καὶ ἰσχυρότατον πῦρ, ὅπερ πάντων ἐπικρατέεται, διέπον ἅπαντα κατὰ φύσιν, αἰκτον καὶ ὄψει καὶ ψαύσει, ἐν τούτῳ ψυχῇ, νοῶς, φρόνησις, αὐξησις, κίνησις, μείωσις, διάλλαξις, ὕπνος, ἐγρήγορις· τοῦτο πάντα διὰ παντὸς κυβερνᾷ, καὶ τάδε καὶ ἐκεῖνα, οὐδέποτε ἀτρεμίζον.

(C 1,11)

Lidé však nedokážou skrze zjevné pozorovat nezjevné. Ačkoliv běžně provozují různá umění, která jsou podobná lidské přirozenosti, nepoznávají to. Mysl bohů sice naučila lidi napodobovat božská umění; přesto poznávají jenom to, co dělají, ale nepoznávají, co napodobují. Vše je totiž podobné i nepodobné, vše je souladné i protikladné (B 8, B 10), smluvené i nesmluvené, mající důmysl a bez důmyslu. Způsob každého z nich je nanejvýš protikladný, když je souhlasný. Vždyť zákon a přirozenost, díky nimž všechno děláme, ač jsou souhlasné, spolu nesouhlasí (B 50). Zákon totiž lidé stanovili sobě samým, aniž by poznávali, čeho se týká, zatímco přirozenost všeho uspořádali bohové. Co však ustavili lidé, to nikdy nezůstává stejné, a to ani správně, ani nesprávně. Cokoli však ustavili bohové, je vždy správně; tím se liší správné a nesprávné.

Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐκ τῶν φανερῶν τὰ ἀφανέα σκέπτεσθαι οὐκ ἐπίστανται· τέχνησι γὰρ χρεόμενοι ὁμοίησιν ἀνθρωπίνῃ φύσει οὐ γινώσκουσιν· θεῶν γὰρ νόος ἐδίδαξε μιμέεσθαι τὰ ἐωυτῶν, γινώσκοντας ἃ ποιέουσι, καὶ οὐ γινώσκοντας ἃ μιμέονται. Πάντα γὰρ ὅμοια, ἀνόμοια ἔοντα· καὶ σύμφορα πάντα, διάφορα ἔοντα· διαλεγόμενα, οὐ διαλεγόμενα· γνώμην ἔχοντα, ἀγνώμονα· ὑπεναντίος ὁ τρόπος ἐκάστων, ὁμολογούμενος. Νόμος γὰρ καὶ φύσις, οἷσι πάντα διαπρησσόμεθα, οὐχ ὁμολογέεται ὁμολογεόμενα· νόμον γὰρ ἔθεσαν ἄνθρωποι αὐτοὶ ἐωυτοῖσιν, οὐ γινώσκοντες περὶ ὧν ἔθεσαν· φύσιν δὲ πάντων θεοὶ διεκόσμησαν· ἃ μὲν οὖν ἄνθρωποι ἔθεσαν, οὐδέποτε

κατὰ τωὐτὸ ἔχει οὔτε ὀρθῶς οὔτε μὴ ὀρθῶς· ὀκόσα δὲ θεοὶ ἔθεσαν, αἰεὶ ὀρθῶς ἔχει· καὶ τὰ ὀρθὰ καὶ τὰ μὴ ὀρθὰ τοσοῦτον διαφέρει.

(C 1,12)

Ukážu teď, že zjevná umění jsou podobná zjevným i nezjevným pohnutkám člověka. Takové je např. věštecké umění: Zjevným poznává nezjevné (viz B 54, B 55; viz Solón u Stobaia III,1,172) a nezjevným zjevné, přítomným budoucí a díky zemřelým živé; a díky nerozumným věcem chápe. Vědoucí chápe vždy správně, ale nevědoucí pokaždé jinak. Takto (věštecké umění) napodobuje život a přirozenost člověka: Muž měl styk se ženou a počal dítě, zjevným se pozná nezjevné, které se teprve stane. Nezjevný důmysl člověka poznává zjevné a mění se od dětství do dospělosti, skrze přítomné rozpoznává budoucí. I když mrtvý není podobný živému, tak živý díky mrtvému ví, co je živé. Žaludek nechápe: díky němu chápeme žízeň a hlad. Pohnutky věšteckého umění a lidské přirozenosti jsou tytéž: vždy správně pro poznávající a vždy pokaždé jinak pro nepoznávající.

Ἐγὼ δὲ δηλώσω τέχνας φανερὰς ἀνθρώπου παθήμασιν ὁμοίας εἰούσας καὶ φανεροῖσι καὶ ἀφανέσι. Μαντικὴ τοιόνδε· τοῖσι φανεροῖσι μὲν τὰ ἀφανέα γινώσκειν, καὶ τοῖσιν ἀφανέσι τὰ φανερά, καὶ τοῖσιν εἰούσι τὰ μέλλοντα, καὶ τοῖσιν ἀποθανούσι τὰ ζῶντα, καὶ τῶν ἀσυνέτων ξυνίασιν, ὁ μὲν εἰδὼς αἰεὶ ὀρθῶς, ὁ δὲ μὴ εἰδὼς ἄλλοτε ἄλλως. Φύσιν ἀνθρώπου καὶ βίον ταῦτα μιμέεται· ἀνὴρ γυναικὶ ξυγγενόμενος παιδίον ἐποίησε, τῷ φανερῷ τὸ ἀδηλον γινώσκειν, ὅτι οὕτως ἔσται. Γνώμη ἀνθρώπου ἀφανῆς, γινώσκουσα τὰ φανερά, ἐκ παιδὸς ἐς ἄνδρα μεθίσταται, τῷ ἐόντι τὸ μέλλον γινώσκειν, οὐχ ὁ μὴ ὢν ἀπὸ θανάτου, ζῶν δὲ, τῷ τεθνηκότι τὸ ζῶν οἶδεν. Ἀσύνητον γαστήρ· ταύτη συνίεμεν ὅτι διψῆ ἢ πεινῆ. Ταῦτα μαντικῆς τέχνης καὶ φύσιος ἀνθρωπίνης πάθεα, τοῖσι μὲν γινώσκουσιν αἰεὶ ὀρθῶς, τοῖσι δὲ μὴ γινώσκουσιν αἰεὶ ἄλλοτε ἄλλως.

(C 1,13)

Díla s železem: Kováři svým uměním železo změkčují, vanutím vynucují oheň, prospívají mu tím, že je zbavují výživy (pro oheň, vody). Když je učiní měkkým, kovají je a utvářejí, pak se stane tvrdým díky výživě od jiné vody. Totéž zakouší člověk od cvičitele: Ohněm (námahy) mu odebírají jeho výživu, je udýchaný. Když takto změkne, kují ho, třou a čistí; proudem vod odjinud se pak stává pevnějším.

Σιδήρου ὄργανα· τέχνησι τὸν σίδηρον περιτήκουσι, πνεύματι ἀναγκάζοντες τὸ πῦρ, τὴν ὑπάρχουσαν τροφήν ἀφαιρέοντες, ἀραιὸν δὲ ποιήσαντες, παίουσι καὶ συνελαύνουσιν, ὕδατος δὲ ἄλλου τροφῆ ἰσχυρὸν γίνεται. Ταῦτα πάσχει ἀνθρώπος ὑπὸ παιδοτρίβου· τὴν ὑπάρχουσαν τροφήν πυρὶ ἀφαιρέεται, ὑπὸ πνεύματος ἀναγκαζόμενος· ἀραιούμενος δὲ κόπτεται, τρίβεται, καθαίρεται, ὑδάτων δὲ ὑπαγωγῆ ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γίνεται.

(C 1,14)

A valcháři (viz B 59) dělají totéž: Dupají, mlátí a natahují. Tím, že s ní (látkou, cupaninou) jednají drsně, ji činí pevnější; odstřiháváním toho, co přečnívá, a zplstěním ji činí krásnější. Totéž zakouší člověk.

Καὶ οἱ γναφέες τωὐτὸ διαπρήσσονται, λακτίζουσι, κόπτουσι, ἔλκουσι, λυμαινόμενοι ἰσχυρότερα ποιέουσι, κείροντες τὰ ὑπερέχοντα, καὶ παραπλέκοντες, καλλίω ποιέουσι ταῦτα πάσχει ὄνθρωπος.

(C 1,15)

Ševci rozdělují celek a díly - a kusy tvoří celek, když ševci řezáním a šitím dělají z chatrných bot zdravé. I člověk zakouší totéž: Z celku se vydělují části a složením vzniká z částí celek.

Lékaři uzdravují chatrné (části), když je probodávají a řezou (viz B 58). A toto je lékařství: Zbavit člověka strážně a učinit zdravým - tím, že ho zbaví toho, co působí bolest. Přirozenost ví samočinně totéž: Sedící zakouší bolest, když vstává, pohybující se zakouší bolest (až?) při odpočívání; a další takové věci mají přirozenost a lékařství společné.

Σκυτέες τὰ ὅλα καὶ τὰ μέρεα διαιρέουσι, καὶ τὰ μέρεα ὅλα ποιέουσι, τάμνοντες δὲ καὶ κεντέοντες τὰ σαθρὰ ὑγίεια ποιέουσιν. Καὶ ἄνθρωπος δὲ τῶντὸ πάσχει· ἐκ τῶν ὄλων μέρεα διαιρέεται, καὶ ἐκ τῶν μερέων συντιθεμένων ὅλα γίνεται· κεντεόμενοι τε καὶ τεμνόμενοι τὰ σαθρὰ ὑπὸ τῶν ἰητρῶν ὑγιαίνονται· καὶ τότε ἰητρικῆς τὸ λυπέον ἀπαλλάσσειν, καὶ ὑφ' οὗ πονέει ἀφαιρέοντα ὑγίεια ποιέειν. Ἡ φύσις αὐτομάτη ταῦτα ἐπίσταται· καθήμενος πονέει ἀναστήναι, κινούμενος πονέει ἀναπαύσασθαι, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἔχει ἢ φύσις ἰητρικῆς.

(C 1,16)

Dva tesaři řezou, jeden tlačí, druhý tahá; oba dělají totéž. Řezou, jeden tahá, druhý tlačí. Silou se obracejí hned nahoru, hned dolů. Když řezou na kusy, vytvářejí množství - a když dělají množství, tvoří kusy. Napodobují přirozenost člověka. Dech jednou tahá, jindy tlačí; když činí obojí, působí totéž. Když se pokrm tlačí dolů silou, obrací se hned nahoru...

Τέκτονες πρίοντες ὁ μὲν ὠθέει, ὁ δὲ ἔλκει· τὸ αὐτὸ ποιέειν ἀμφοτέρως φέρει· τρυπῶσιν, ὁ μὲν ἔλκει, ὁ δὲ ὠθέει· πιεζόντων ἄνω ἔρπει, τὸ δὲ κάτω· μείω ποιέοντες πλείω ποιέουσι, καὶ πλείω ποιέοντες μείω ποιέουσι, φύσιν τε ἀνθρώπου μιμέονται. Πνεῦμα τὸ μὲν ἔλκει, τὸ δὲ ὠθέει, τὸ δ' αὐτὸ ποιέειν ἀμφοτέρως φέρει· σίτων τὰ μὲν κάτω πιέζεται, τὰ δὲ ἄνω ἔρπει. Ἀπὸ μιῆς ψυχῆς διαιρεομένης πλείους καὶ μείους καὶ μέζονες καὶ ἐλάσσονες.

(C 1,17)

Zedníci dělají z rozdílných (částí) souladné (dílo). To, co je suché, zvlhčují; co je mokré, to vysušují (B 126); celek rozdělují a rozdělené sestavují. Kdyby to tak nebylo, nedařilo by se jim to tak, jak je třeba. Napodobují lidskou životosprávu: Zvlhčují suché, suší vlhké; celek rozdělují, rozdělené spojují. To všechno je co do přirozenosti rozdílné i souladné (B 10).

Οἰκοδόμοι ἐκ διαφόρων σύμφορον ἐργάζονται, τὰ μὲν ξηρὰ ὑγραίνοντες, τὰ δὲ ὑγρὰ ξηραίνοντες, τὰ μὲν ὅλα διαιρέοντες, τὰ δὲ διηρημένα συντιθέντες· μὴ οὕτω δὲ ἔχόντων οὐκ ἂν ἔχοι ἢ δεῖ. Δίαιταν ἀνθρωπίνην μιμέεται, τὰ μὲν ξηρὰ ὑγραίνοντες, τὰ δὲ ὑγρὰ ξηραίνοντες, τὰ μὲν ὅλα διαιρέουσι, τὰ δὲ διηρημένα ξυντιθέασι, ταῦτα πάντα διάφορα ἔοντα ζυμφέρει τῇ φύσει.

(C 1,18)

Umění hudby musí nejprve ozřejmit, jaká tónina byla zvolena. Řady z týchž (intervalů) nejsou tytéž; co do pojmenování sice jsou stejné, sestávají však z tónů vysokých i nízkých, takže co do kvality tónu nejsou stejné. Největší intervaly (oktávy a kvinty) jsou nejsouladnější, zatímco nejmenší intervaly (sekunda) nejhůře ladí (B 8). Kdyby však někdo učinil všechny intervaly stejné, nebylo by to lahodné. Nejvíce potěší velmi četné proměny a nejrozmanitější intervaly. Kuchaři připravují lidem pokrmy tak, že míchají rozličné potraviny, rozdílné i souladné; takže mohou z těchže surovin dělat různá jídla a nápoje. Kdyby dělali všechno stejné, nebylo by to lahodné. Nebylo by to náležité ani tehdy, kdyby to všechno dělali v jedné nádobě. Hudební nástroje se ladí tu vysoko, tu nízko. Jazyk napodobuje hudbu, když rozlišuje měkkost a ostrost... i souzvučnost a nesouzvučnost. Vydávají se tóny vysoké i nízké; nezní to však správně, když nízké znějí jako vysoké a vysoké jako nízké. Krásně provázaná řeč působí svou souladností potěšení, neladná však trýzeň.

Μουσικῆς ὄργανον ὑπάρξει δεῖ πρῶτον, ἐν ᾧ δηλώσει ἃ βούλεται ἁρμονίῃ συντάξεις ἐκ τῶν αὐτῶν οὐχ αἰ αὐταί, ἐκ τοῦ ὀξέος, ἐκ τοῦ βαρέος, ὄνοματι μὲν ὁμοίων, φθόγγῳ δὲ οὐχ ὁμοίων· τὰ πλεῖστα διάφορα μάλιστα ξυμφέρι, καὶ τὰ ἐλάχιστα διάφορα ἥκιστα ξυμφέρι· εἰ δὲ ὅμοια πάντα ποιήσει τις, οὐκ ἐνὶ τέρψις· αἰ πλεῖσται μεταβολαὶ καὶ πολυειδέσταται μάλιστα τέρπουσιν. Μάγειροι ὅσα σκευάζουσιν ἀνθρώποισι διαφόρων, συμφόρων, παντοδαπὰ ξυγκρίνοντες, ἐκ τῶν αὐτῶν οὐ τὰ αὐτὰ, βρῶσιν καὶ πόσιν ἀνθρώπων· ἦν δὲ πάντα ὅμοια ποιήσῃ, οὐκ ἔχει τέρψιν· οὐδ' εἰ ἐν τῷ αὐτῷ πάντα ξυντάξιεν, οὐκ ἂν ἔχοι ὀρθῶς. Κρούεται τὰ κρούματα ἐν μουσικῇ τὰ μὲν ἄνω, τὰ δὲ κάτω. Γλῶσσα μουσικὴν μιμέεται διαγινώσκουσα μὲν τὸ γλυκὺ καὶ τὸ ὀξύ τῶν προσπιπτόντων, καὶ τὰ διάφωνα καὶ ξύμφωνα· κρούεται δὲ τοὺς φθόγγους ἄνω καὶ κάτω, καὶ οὔτε τὰ ἄνω κάτω κρούμενα ὀρθῶς ἔχει οὔτε τὰ κάτω ἄνω· καλῶς δὲ ἤρμοσμένης γλώσσης, τῇ συμφωνίῃ τέρψις, ἀναρμόστου δὲ λύπη.

(C 1,19)

Koželuhové kůže natahují, třou, češou, myjí. Stejná je péče o děti. Ti, kdo pletou, pletou v kruhu: Začínají od konce a končí na začátku (B 103). Stejný je oběh v těle: Začíná tam, u čeho končí.

Νακοδέσσαι τείνουσι, τρίβουσι, κτενίζουσι, πλύνουσι, ταῦτα παιδίων θεραπήη. Πλοκέες ἄγοντες κύκλῳ πλέκουσιν, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐς τὴν ἀρχὴν τελευτῶσι· τοῦτο περίοδος ἐν τῷ σώματι, ὁκόθεν ἀρχεται, ἐπὶ τοῦτο τελευτᾷ.

(C 1,20)

Ti, kdo pracují se zlatem, je tepou, čistí a taví mírným ohněm, nikoliv prudkým. Po přípravě je používají na různé věci. Člověk obilí mlátí, čistí, mele a peče pomocí ohně. V těle se pak nestráví prudkým ohněm, ale mírným.

Χρυσίον ἐργάζονται, κόπτουσι, πλύνουσι, τήκουσι πυρὶ μαλακῷ, ἰσχυρῷ δὲ οὐ συνίσταται· ἀπεργασάμενοι πρὸς πάντα χρώνται· ἄνθρωπος σίτον κόπτει, πλύνει, ἀλήθει, πυρώσας χρεῖται, ἰσχυρῷ μὲν πυρὶ ἐν τῷ σώματι οὐ συνίσταται, μαλθακῷ δέ.

(C 1,21)

Sochaři tvoří tak, že napodobují tělo - vyjma duše, netvoří bytost mající důvtip - z vody a země tak, že vlhké vysušují a suché zvlhčují (B 126). Odebírají z přebytku a přidávají tam, kde se nedostává; tak jejich dílo roste, od nejmenšího po největší. Totéž zažívá člověk: Roste odmala do plné velikosti, z přebytečného ubírá a tomu, čeho se nedostává, přidává (B 126b); suché zvlhčuje a vlhké vysušuje.

Ἄνδριαντοποιοὶ μίμησιν σώματος ποιέουσιν πλὴν ψυχῆς, γνώμην δὲ ἔχοντα οὐ ποιέουσιν, ἐξ ὕδατος καὶ γῆς, τὰ ὑγρὰ ξηραίνοντες καὶ τὰ ξηρὰ ὑγραίνοντες, ἀφαιρέονται ἀπὸ τῶν ὑπερεχόντων, καὶ προστιθέασιν πρὸς τὰ ἐλλείποντα, ἐκ τοῦ ἐλαχίστου πρὸς τὸ μέγιστον ἀΰξοντες. Ταῦτα πάσχει ὁ ἄνθρωπος, ἀΰζεται ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου ἐς τὸ μέγιστον, ἐκ τῶν ὑπερεχόντων ἀφαιρούμενος, τοῖσιν ἐλλείπουσι προστιθεῖς, τὰ ξηρὰ ὑγραίνων καὶ τὰ ὑγρὰ ξηραίνων.

(C 1,22)

Hrnčířii otáčejí kruhem a ten se nevychyluje ani dopředu, ani dozadu. Otáčejí s ním na obě strany, což je současně napodobením vesmírného kruhu. Na tomtéž otáčejícím se kruhu vyrábějí rozličné věci - z té samé (hlíny) a týmiž nástroji - a přece nejsou žádné výrobky stejné, ale navzájem různé. Stejně tak je to s lidmi i s ostatními bytostmi, které vnímají: Všechno činí v tomtéž kruhu, jsou ze stejných (živlů), ale nejsou si podobní, i když si pomáhají týmiž prostředky: z vlhkých činí suché a ze suchých vlhké (B 126).

Κεραμέες τροχὸν δινέουσι, καὶ οὔτε ὀπίσω οὔτε πρόσω προχωρέει, καὶ ἀμφοτέρωσθε ἅμα τοῦ ὄλου μιμητῆς τῆς περιφορῆς· ἐν δὲ τῷ αὐτῷ ἐργάζονται περιφερομένω παντοδαπά, οὐδὲν ὅμοιον τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ ἐκ τῶν αὐτῶν τοῖσιν αὐτοῖσιν ὀργάνοισιν. Ἄνθρωποι ταῦτα πάσχουσι καὶ τᾶλλα ζῶα, ἐν τῇ αὐτῇ περιφορῇ πάντα ἐργάζονται, ἐκ τῶν αὐτῶν ὅμοιον οὐδὲν τοῖσιν αὐτοῖσιν ὀργάνοισιν, ἐξ ὑγρῶν ξηρὰ ποιέοντες καὶ ἐκ τῶν ξηρῶν ὑγρά.

(C 1,23)

S gramatikou je to také tak: Spojuje podoby (vokály), znaky lidských zvuků, schopnost pamatovat si minulé; objasňuje, jak má být co vysloveno. Poznání čerpá ze sedmi vokálů (alfa, epsílon, éta, ióta, ýpsilon, omikron, ómega). Toto vše člověk provádí, ať je nebo není gramotný. Díky sedmi podobám vzniká u lidí také smyslové vnímání: sluch pro hluky, zrak pro zjevné věci, nos pro vůni, jazyk pro chuť příjemnou i nepříjemnou, ústa pro rozmlouvání, tělo pro dotýkání horka nebo chladna, průchody dechu dovnitř a ven. Díky tomu lidé docházejí poznání (viz B 55).

Γραμματικῆ τοιόνδε· σχημάτων σύνθεσις, σημήια φωνῆς ἀνθρωπίνης, δύναμις τὰ παροιχόμενα μνημονεῦσαι, τὰ ποιητέα δηλῶσαι· δι' ἑπτὰ σχημάτων ἢ γνῶσις· ταῦτα πάντα ἄνθρωπος διαπρήσεται καὶ ὁ ἐπιστάμενος γράμματα καὶ ὁ μὴ ἐπιστάμενος. Δι' ἑπτὰ σχημάτων καὶ ἡ αἴσθησις ἢ ἀνθρώπων, ἀκοή ψόφων, ὄψις φανερῶν, ῥὶν ὀσμῆς, γλῶσσα ἡδονῆς καὶ ἀηδίας, στόμα διαλέκτου, σῶμα ψαύσιος θερμοῦ ἢ ψυχροῦ, πνεύματος διέξοδοι ἔσω καὶ ἔξω· διὰ τούτων γνῶσις ἀνθρώποισιν.

(C 1,24)

Taktéž (sportovní) zápas a cvičení: Učí přestupovat zákon podle zákona, křivdit spravedlivě, klamat, krást, loupit, páchat násilí, dělat nejkrásnější i nejodpornější věci (viz B 102, B 15). Kdo tak nečiní, je špatný, kdo tak činí, je dobrý. Je to přehlídka hloupostí mnohých (B 2). Ti se na to dívají a soudí, že jeden z těch všech je dobrý (viz B 49, viz Xenofanés B 2), ti ostatní zase špatní. Mnozí žasnou (viz B 87), nemnozí rozpoznávají! Když lidé přijdou na trh, jednají stejně: Klamou jak ti, kdo prodávají, tak ti, co kupují. Obdivován je ten, kdo nejvíc podvádí (viz B 28, B 81). Při pití (viz B 95) a zběsilém povyražení dělají totéž: Závodí, potýkají se, bijí se, kradou a podvádějí se; jednomu ze všech je přisouzeno vítězství. (Na divadle) se předstírá a klame: V postavách herci něco jiného mluví a něco jiného si myslí; titíž vystupují a odcházejí (jako) nikoliv titíž. V člověku je (možnost) jinak mluvit, avšak jinak jednat - a být sebou samým i nebyť sebou samým (B 49a); jednou má nějaký záměr (B 78), jindy zase jiný. Takto mají tedy všechna umění něco společného s lidskou přirozeností.

Ἄγωνίη, παιδοτριβίη τοιόνδε· διδάσκουσι παρανομέειν κατὰ νόμον, ἀδικεῖν δικαίως, ἐξαπατεῖν, κλέπτειν, ἀρπάζειν, βιάζεσθαι τὰ κάλλιστα καὶ αἰσχιστα· ὁ μὴ ταῦτα ποιέων κακός, ὁ δὲ ταῦτα ποιέων ἀγαθός· ἐπίδειξις τῶν πολλῶν ἀφροσύνης, θεῶνται ταῦτα καὶ κρίνουσιν ἕνα ἐξ ἀπάντων ἀγαθόν, τοὺς δὲ ἄλλους κακούς· πουλλοὶ θαυμάζουσιν, ὀλίγοι γινώσκουσιν. Ἐς ἀγορὴν ἐλθόντες ἄνθρωποι ταῦτα διαπρήσσονται· ἐξαπατῶσι πωλέοντες καὶ ὠνεόμενοι· ὁ πλεῖστα ἐξαπατήσας, οὗτος θαυμάζεται. Πίνοντες καὶ μαινόμενοι ταῦτα διαπρήσσονται. Τρέχουσι, παλαίουσι, μάχονται, κλέπτουσι, ἐξαπατῶσιν, εἷς ἐκ πάντων κρίνεται. Ὑποκριταὶ καὶ ἐξαπάται, πρὸς εἰδότης λέγουσιν ἄλλα καὶ φρονέουσιν ἕτερα, οἱ αὐτοὶ ἐξέρπουσι καὶ ἐσέρπουσιν οὐχ οἱ αὐτοί· ἐνὶ δὲ ἀνθρώπῳ ἄλλα μὲν λέγειν, ἄλλα δὲ ποιεῖν, καὶ τὸν αὐτὸν μὴ εἶναι τὸν αὐτὸν, καὶ ποτὲ μὲν ἄλλην ἔχειν γνώμην, ὅτε δὲ ἄλλην. Οὕτω μὲν αἱ τέχναι πάσαι τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἐπικοινωνεῦσιν.

(C 1,34.8-14)

Pokud by někdo nevěřil, že se duše smíchá s přirozeností (varianta: s duší), nechť se podívá na uhlí. Když k ohořelému uhlí přidáme neoohořelé, silné k slabému, přidáme mu potravu. Vše

bude mít stejné tělo a jedno nebude odlišné od druhého, ať už byly zažehnuty v kterýchkoliv tělech, právě tak to všechno bude. Když spotřebují dodanou výživu, rozloučí se v nezjevné. A toto prodělává i lidská duše.

Εἰ δέ τις ἀπιστοίη, ψυχὴν μὴ προσμίσγεσθαι φύσει (ααρ· ψυχῆ), ἀφορῶν ἐς ἄνθρακας, κεκαυμένους πρὸς μὴ κεκαυμένους προσβάλλων, ἰσχυροὺς πρὸς ἀσθενέας, τροφὴν αὐτοῖσι διδοὺς, ὅμοιον τὸ σῶμα πάντες παρασχέσονται καὶ οὐ διάδηλος ἕτερος τοῦ ἑτέρου, ἀλλ' ἐν ὁκοίῳ σώματι ζωπυρέονται, τοιοῦτον δὴ τὸ πᾶν ἔσται· ὁκόταν δ' ἀναλώσωσι τὴν ὑπάρχουσαν τροφὴν, διακρίνονται ἐς τὸ ἄδηλον· τοῦτο καὶ ἀνθρωπίνη ψυχὴ πάσχει.

(C 1,35.1-11)

S takzvanou rozvahou a hloupostí duše se to má takto: Když se v těle smíchá nejvlhčí oheň a nejsušší voda, jsou nejroznější, protože oheň má vlhkost z vody a voda sucho od ohně. Jsou nejvíc soběstační: Ohni nechybí výživa, nemusí pro ni daleko putovat a vodě nechybí potřeba pohybu natolik, aby byla zatuchlá. Takto jsou nejvíce soběstační, jak každý zvlášť, tak oba smícháni dohromady. Když totiž nejméně chybí to sousední, přistoupí k věcem nejbližší přítomným; oheň se hýbe nejméně a bez donucení, voda nejvíce a bez použití síly. Duše takto smíchaná je nejroznější a má nejlepší paměť.

Περὶ δὲ φρονήσιος ψυχῆς καὶ ἀφροσύνης ὀνομαζομένης ᾧδε ἔχει· πυρὸς τὸ ὑγρότατον καὶ ὕδατος τὸ ξηρότατον κρήσιν λαβόντα ἐν τῷ σώματι φρονιμώτατον, διότι τὸ μὲν πῦρ ἔχει ἀπὸ τοῦ ὕδατος τὸ ὑγρὸν, τὸ δὲ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ πυρὸς τὸ ξηρόν· ἐκάτερον δὲ οὕτως αὐταρκέστατον· οὔτε τὸ πῦρ τῆς τροφῆς ἐνδεέστερον ἐπὶ πούλῳ φοιτᾷ, οὔτε τὸ ὕδωρ τῆς κινήσιος ἐπὶ πούλῳ δεόμενον κωφοῦται· αὐτὸ τε οὖν ἐκάτερον οὕτως αὐταρκέστατόν ἐστι πρὸς ἀλληληλά τε κρηθέντα. Ὅτι γὰρ ἐλάχιστα τῶν πέλας δέεται, τοῦτο μάλιστα τοῖσι παρευῶσι προσέχει, πυρὸς τε τὸ ἥκιστα κινεούμενον μὴ ὑπ' ἀνάγκης, καὶ ὕδατος τὸ μάλιστα μὴ ὑπὸ βίης. Ἐκ τούτων δὲ ἡ ψυχὴ συγκρηθεῖσα φρονιμωτάτη καὶ μνημονικωτάτη

C 2

Hérakleitos C 2 = Hippokratés, De alimento, ed. É. Littré
Vybrané výroky hippokratovského spisu *Peri trofés, O výživě*:

(C 2,1)

Potrava (výživa) a druhy potravy (výživy), jedna a mnohé...

Τροφή καὶ τροφῆς εἶδος, μία καὶ πολλαί...

(C 2,2)

Rostou a sílí svaly i podobné i nepodobné; všechno, co je v jednotlivých (bytostech) podle přirozenosti každé z nich a vzhledem k možnosti, kterou má od počátku.

Ἀὔξει δὲ καὶ ῥώννυσι καὶ σαρκοῖ καὶ ὁμοιοῖ καὶ ἀνομοιοῖ τὰ ἐν ἐκάστοισι κατὰ φύσιν τὴν ἐκάστου καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς δύναμιν.

(C 2,9)

Počátek všech je ale jeden i konec všech je jeden a tentýž je konec a počátek (B 103).

Ἄρχῃ δὲ πάντων μία καὶ τελευτῇ πάντων μία καὶ ἡ αὐτὴ τελευτῇ καὶ ἀρχῇ.

(C 2,12)

Potrava všeho škodí i prospívá k zahřátí, škodí i prospívá k ochlazení, škodí i prospívá k síle.

Καὶ πάντων ἐς θερμασίην βλάπτει καὶ ὠφελεῖ· ἐς ψύξιν βλάπτει καὶ ὠφελεῖ· ἐς δύναμιν βλάπτει καὶ ὠφελεῖ.

(C 2,15)

Přirozenost ve všem vystačí všemu.

Φύσις ἐξαρκείει πάντα πᾶσιν.

(C 2,17)

... Tyto všechny věci jsou jedné přirozenosti i nejedné: Všechny jsou to mnohé přirozenosti i jedna.

(Ἀποκρίσεις κατὰ φύσιν, κοιλίης, οὔρων, ἰδρώτος, πτυάλου, μύξης, ὑστέρης, καθ' αἰμορροΐδα, θύμον, λέπρην, φῦμα, καρκίνωμα, ἐκ ῥινῶν, ἐκ πλεύμονος, ἐκ κοιλίης, ἐξ ἔδρης, ἐκ καυλοῦ, κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν· αἱ διακρίσεις τούτων ἄλλοισι πρὸς ἄλλον λόγον ἄλλοτε καὶ ἄλλοίως.)

Μία φύσις ἐστὶ ταῦτα πάντα καὶ οὐ μία· πολλαὶ φύσιές εἰσι ταῦτα πάντα καὶ μία.

(C 2,24)

Veliký počátek dosahuje k nejkrajnější části; z nejkrajnější části se navrací k velkému počátku. Je jedna přirozenost: být a nebýt.

Ἄρχὴ μεγάλη εἰς ἔσχατον μέρος ἀφικνέεται· ἐξ ἐσχάτου μέρους ἐς ἀρχὴν μεγάλην ἀφικνέεται· μία φύσις εἶναι καὶ μὴ εἶναι.

(C 2,40)

... Vlastní šťávy škodí, cizí šťávy škodí, cizí šťávy se snášejí, vlastní šťávy se snášejí, vlastní šťávy se snášejí; shodné se neshoduje, neshodné se shoduje...

... Χυμοὶ ἴδιοι βλαβεροὶ, χυμοὶ ἀλλότριοι βλαβεροὶ, χυμοὶ ἀλλότριοι ξυμφέροντες, χυμοὶ ἴδιοι ξυμφέροντες, τὸ ξύμφωνον διάφωνον, τὸ διάφωνον ξύμφωνον...

(C 2,45)

Cesta nahoru-dolů, jedna. (B 60)

Ἄοδος ἄνω κάτω, μία.

(C 2,55)

Vlhkost je dopravním prostředkem potravy.

Ἰγγρασίη τροφῆς ὄχημα.

C 3 Tímto označením edice Diels-Kranz podivuhodně sdružuje 2 zlomky Skythinovy (u Plútarcha a u Stobaia), Kleanthův *Hymnus na Dia* a zlomek Lúkiánovy *Dražby životů*:

C 3.1. = Skythinos z Teu, *Iamboi peri fyseós*, fr. 1 West = Plútarchos, *De Pythiae oraculis* 17,402a10-b1 W. Sieveking; v překladu R. Hoška:

[... Skythinos... o lyře:]

- 1 ... tím se Diu podobá
krásný Apollón, že lyrou začátek i konec dá
3 všemu, za tepátka má on slunce jasný paprsek.

[ὑστερον μέντοι πλήκτρον ἀνέθηκαν τῷ θεῷ χρυσοῦν ἐπιστήσαντες ὡς ἔοικε Σκυθίνῳ λέγοντι περὶ τῆς λύρας]

- 1 ἦν ἀρμόζεται - fragment 1 West
3 Ζηνὸς εὐειδῆς Ἀπόλλων πάσαν, ἀρχὴν καὶ τέλος
συλλαβῶν, ἔχει δὲ λαμπρὸν πλήκτρον ἡλίου φάος.

C 3.2. = Skythinos z Teu, *Iamboi peri fyseós*, Fragment 2 West:

(Jiná verze je ovšem je u Stobaia, *Anthologium I,8,43*, p. 108,6 W. - a ještě jinak čte Diels Kranz podle Wilamowitze)

- 1 Poslední a první z všeho, v sobě všechno mající!
Vždy jsi jeden a ne jeden; zde jsi, když jsi minul už,
3 a když jsi tu, odcházíš zas; v protikladné poloze
týž se vždycky objevíš zas...
5 Pro nás zítřek včerejškem je, včerejškem je zítřek zas.

- 1 ὑστατον πρῶτον τε πάντων ἐν θ' ἑαυτῷ πάντ' ἔχων, - fragment 2 West
εἰς ἀεὶ κοῦχ <εἰς· πάλιν γάρ> εἰσιν ὃς παροίχεται
3 ἐξ ἑόντος <αὐτὸς> αὐτῷ <τήν> ἐναντίην ὁδὸν
παρ' ἐνιαυτόν... τὸ δ' αὔριον
5 ἦματι τρίτῳ χθὲς ἐστίν, <τοῦ>το δὲ χθὲς αὔριον.

C 3.1.+2.

Pokus o doslovnější převod co do významů, podle souvislého Westova čtení (M.L. West, *Iambi et elegi Graeci*, vol. 2. Oxford, Clarendon Press, 1972)

[Skythinos... mluví o lyře, kterou]

- 1 uvádí v soulad
Apollón podobný Zénovi, když veškeru <lyru, rozuměj: jakožto svět>, začátek i konec
3 pospolu drží, za trsátka má však jasné světlo Slunce.

- 1 Poslední i první ze všeho, v sobě samém všechno držící:
Vždy jeden a ne jeden, neboť znovu jest, kdo jde sám mimo
3 sobě protikladnou cestu z toho, který jest
uvnitř sebe... avšak nám je zítra
5 třetím včera, včerejšek je zase zítřek.

Paralelní text **C 3.2.** = Stobaios, *Anthologium I,8,43*, p. 108,6 W.:

Ἐκ τοῦ Σκυθίνου Περὶ φύσεως.

Χρόνος ἐστίν ὑστατον καὶ πρῶτον πάντων καὶ ἔχει ἐν ἑαυτῷ πάντα καὶ ἔστιν εἰς ἀεὶ· καὶ οὐκ εἰσιν ὁ παροιχόμενος ἐκ τοῦ ἑόντος αὐτῷ ἐναντίην ὁδὸν παρεωνιατῶν. Τὸ γὰρ αὔριον ἢ μὲν τῷ ἔργῳ χθὲς ἔσται, τὸ δὲ χθὲς αὔριον <ἦν>.

(Toto je čtení u Stobaia, ed. C. Wachsmuth and O. Hense, jiné je ve Westově edici Skythina jako fr. 2 a jinou úpravu přijímá edice Diels-Kranz podle Wilamowitze.)

Text C 3.2. podle edice Diels-Kranz (podle Wilamowitzova návrhu):

1 ... πάντων χρόνος
 ὕστατον καὶ πρῶτον ἐστὶ, κἀν ἑαυτῷ πάντ' ἔχει
 3 κάστιν εἷς κούκ ἐστὶν· αἰεὶ δ' καὶ ἐξ ἐόντος οἴχεται
 καὶ πάρεστιν αὐτῷ αὐτῷ τὴν ἐναντίην ὁδόν,
 5 αὔριον γὰρ ἡμῖν ἔργω χθές, τὸ δὲ χθές αὔριον.

C 3.3. Žádnou položku C 3.3. edice Diels-Kranz neuvádí!

C 3.4. = Kleantes z Assu, Hymnus, fr. 537,3-9 von Arnim (u Stobaia I,12, p. 25 W.):

3 Die, vůdce přirozenosti, jenž řídíš zákonem všechno, buď zdrav!
 Vždyť všem smrtelníkům je dovoleno Tě oslovovat;
 5 jsou přece Tvůj rod a obdrželi nápodobu <Tvého> hlasu,
 jediní ze smrtelných, co žijí a pohybují se na zemi.
 7 Proto Tě mám slavit a vždy zpívat o tvé moci.
 Tebe je celý ten svět, jenž se okolo země točí,
 9 poslušen, kudy jej vedeš, a rád se Ti ovládat dává.

3 Ζεῦ, φύσεως ἀρχηγέ, νόμου μέτα πάντα κυβερνῶν,
 χαίρει· σὲ γὰρ πάντεσσι θέμις θνητοῖσι προσαυδᾶν.
 5 ἐκ σοῦ γὰρ γένος εἶσ' ἤχου μίμημα λαχόντες
 μόννοι, ὅσα ζῶει τε καὶ ἔρπει θνήτ' ἐπὶ γαίαν·
 7 τῷ σε καθυμνήσω καὶ σὸν κράτος αἰὲν αἰίσω.
 σοὶ δὴ πᾶς ὁδε κόσμος, ἐλισσόμενος περὶ γαίαν,
 9 πείθεται, ἢ κεν ἄγης, καὶ ἐκῶν ὑπὸ σεῖο κρατεῖται·

C 3.5. = Lúkiános, Vitarum auctio 14,4-28 (překlad Václava Bahníka):

Kupec: Proč pláčeš?

Hérakleitos: Protože, cizince, považuji lidský osud za truchlivý a hodný jen slzí. Nic určeného lidem není prosto pomíjivosti, proto je lituji a naříkám nad nimi. A to ještě s přítomností to není tak hrozné, ale budoucnost, to je jen hoře a nic než hoře, myslím ten světový požár, který všechno zničí. Nad tím hořekuji, i nad tím, že nic není v přírodě trvalé, ale všechno je promícháno a zamotáno dohromady, radostné s neradostným splývá v jedno, stejně jako znalost s neznalostí, velké s malým, protože všechno přechází nahoru a dolů a mění se jako hříčka času.

K: Co je čas?

H: Chlapec, který si hraje s kostkami a běhá sem a tam.

K: Co jsou lidé?

H: Smrtelní bozi.

K: A co jsou bozi?

H: Nesmrtelní lidé.

K: Mluvíš v hádankách, příteli, nebo sestavuješ slovní hříčky? Ty jsi úplně jako Apollón, z tvých odpovědí také není člověk moudrý, jako z jeho věštb...

S tím je to tak špatné, že už to hraničí se šílenstvím...

Ἡράκλειτος· Ἡγέομαι γάρ, ὦ ξεῖνε, τὰ ἀνθρωπήϊα πρήγματα οἴζυρα καὶ δακρυώδεα καὶ οὐδὲν αὐτέων ὅ τι μὴ ἐπικήριον· τὸ δὴ οἰκτεῖρω τε σφέας καὶ ὀδύρομαι, καὶ τὰ

μὲν παρεόντα οὐ δοκέω μεγάλα, τὰ δὲ ὑστέρῳ χρόνῳ ἐσόμενα πάμπαν ἀνηρά, λέγω δὲ τὰς ἐκπυρώσιας καὶ τὴν τοῦ ὄλου συμφορὴν· ταῦτα ὀδύρομαι καὶ ὅτι ἔμπεδον οὐδὲν, ἀλλ' ὅκως ἐς κυκεῶνα τὰ πάντα συνειλέονται καὶ ἐστὶ τὸν τὸ τέρψις ἀτερψίη, γνῶσις ἀγνωσίη, μέγα μικρόν, ἄνω κάτω περιχωρόντα καὶ ἀμειβόμενα ἐν τῇ τοῦ αἰῶνος παιδιῇ.

Ἄγοραστης· Τί γὰρ ὁ αἰὼν ἐστὶ;

H. Παῖς παίζων, πεσσεύων, διαφερόμενος, συμφερόμενος.

A. Τί γὰρ ὁ αἰὼν ἐστὶ;

H. Παῖς παίζων, πεσσεύων, διαφερόμενος, συμφερόμενος.

A. Τί δὲ ἄνθρωποι;

H. Θεοὶ θνητοί.

A. Τί δὲ θεοί;

H. Ἄνθρωποι ἀθάνατοι.

A. Αἰνίγματα λέγεις, ὦ οὔτος, ἢ γρίφους συντίθεις; ἀτεχνῶς γὰρ ὡςπερ ὁ Λοξίας οὐδὲν ἀποσαφεῖς.

H. Οὐδὲν γὰρ μοι μέλει ὑμέων.

A. Τοιγαροῦν οὐδὲ ὠνήσεται σέ τις εὖ φρονῶν.

H. Ἐγὼ δὲ κέλομαι πᾶσιν ἠβηδὸν οἰμῶζειν, τοῖσιν ὠνεομένοισι καὶ τοῖσιν οὐκ ὠνεομένοισι.

A. Τουτὶ τὸ κακὸν οὐ πόρρω μελαγχολίας ἐστίν· οὐδέτερον δὲ ὅμως αὐτῶν ἔγωγε ὠνήσομαι.